

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrť leta 45 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisni se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Kmetijske zadrüge.

Vshodni ali panonski, to so večinoma štajarski Slovenci imajo v večji meri, ko njih zapadni bratje na Kranjskem, Primorskem in Koroškem od Pliberka ravzgor tri lepe lastnosti, in te so solidarnost, značajnost in odvažnost. Solidarnost pomeni složno postopanje, da so edini in vkup držijo pri volitvah in pri ustanovi obče-koristnih naprav, imajo razum in čut za celokupnost. Značajnost pomeni, da se tega držijo, kar so za dobro spoznali ter se k nasprotnemu ne dajo pregovoriti, ne podkupiti. Odvažnost pa pomeni možatost in odločnost, da pri svojih sklepih ostanejo in jih tudi do konca izpeljejo. Te tri čednosti so Štajarci pokazali pri mnogih soglasnih volitvah ter pri ustanovi posojilnic, bralnih društev itd. Zato pa priporočamo danes našim ožjim rojakom novo napravo, namreč snovanje kmetijskih zadrug.

O teh zadrugah se je v zadnjem času mnopo pisalo in govorilo. Ze prejšnji poljedelski minister, grof Falkenhayn, je izdelal postavni načrt o kmetijskih zadrugah in rentnih domovih ter ga predložil državnemu zboru. Toda za kmečke potrebe naš državni zbor nikoli nima časa, zato se je ta postavni načrt dolgo časa valjal v prahu državnozbornske omare, nazadnje ga je pa vlada umaknila, minister grof Falkenhayn pa je kmalu potem odstopil.

Novi poljedelski minister, grof Ledebur, je Falkenhaynov načrt nekoliko predelal in ga spet predložil državnemu zboru. Kdaj bo ta kaj časa našel, da to zadevo v pretres vzame, je še čisto negotovo, izkušnja pa nas uči, da mnogi nekmečki poslanci čas rajši tlatijo s praznimi prepiri tako, da potrebe ljudstva nikoli ne pridejo na vrsto. Zato se na državni zbor ne smemo veliko zanašati, morda bo preteklo še več let, in ta zadeva še ne pride na vrsto, med tem pa utegnemo dobiti spet nove ministre, ki si bodo stvar premislili in predlog spet umaknili ali pa tako predelali, da ne bo več za rabo.

Najbolj gotova pomoč je tista, če si človek sam pomaga. Tako moramo storiti tudi s kmetijskimi zadrugami, sami si jih moramo ustanoviti. Kranjski bratje so nas Štajarce v tem že prehiteli: v Dobropoljah na Dolenjskem se je ustanovila prva slovenska kmetijska zadruga. Ali je njena notranja uprava dobra in potrebam primerna ali ne, o tem naj sodijo izkušeni možje, poslednjo sodbo bo pa povedala večletna izkušnja, kajti še le v teku časa se bodo pokazale pomanjkljivosti, ki se morajo potem popraviti.

Za sedaj, ko je stvar še le v razgovoru, pripisujejo se takim zadrugam sledeče naloge: 1. One naj za celi okraj, ki je k zadrugi pristopil, kmetijske pridelke skupno prodajajo. S tem se ima doseči, da se za pridelke več

skupi. Posamičen kmet, ki je v denarni stiski, prodá včasih svoje pridelke pod ceno. Ako bi jih pa zadrugi v prodajo izročil, tista bi blaga ne dala za slepo ceno, kolikor jej ravno kak prekupec ponuja, ona bi blago toliko časa nazaj držala v svojih shrambah, da se jej zanj ponudi poštena cena. V ta namen bi morale zadrüge imeti svoje shrambe in skladišča za vino, žito, krompir in druge pridelke.

Ker bi pa reven kmet težko čakal na denar do tistega časa, da zadruga njegovo blago prodá, zato bi moralo tako upeljano biti, da bi mu zadruga precej nekaj denarja na račun dala, kakor hitro blago pripeleje. V zadrugi blagajnici bi moralo torej vedno precej denarja pripravljenega biti, posebno jeseni. To bi se lahko tudi tako oskrbelo, da bi bila zadruga v zvezi s svojo lastno, ali pa kako drugo, premožnejšo posojilnico, kjer bi lahko vsak hip par tisočakov dobila.

Skupna prodaja bi se posebno dobro ponesla pri vojaških dobavah. Vojaška uprava ne trga pri ceni in plača precej v gotovini, vzame pa mnogo na enkrat. Pa kaj pomaga malemu kmetu, če vojaško oskrbnistvo v časnikih naznani, da potrebuje toliko sto centov sena, ali ovsa, ali rži, ko pa majhen posestnik ne more toliko vkup spraviti, po drobnem pa ne kupujejo. Tako se zgodi, da oskrbujejo vojake večji del bogati judovski prekupci ter se mastijo z lepim dobičkom, ker so blago od kmetov po nizki ceni nakupili. Če bomo pa kmetijske zadrüge imeli, tiste bodo že zamogle take vojaške dobave prevzeti in izvršiti, če bi ena ne premogla, se pa dve ali tri v ta namen zvežejo.

V vinskih krajih bi zamogle zadrüge tako obrniti, da bi za svoje vino več skupile. Zdaj mora kmet svoj vinski pridelek dober kup dati vinskemu trgovcu; tisti ga rad nekoliko pokvari ali zmeša in z lepim dobičkom prodaja krčmarjem; gostilničarji morajo pa tudi od dobička živeti; kajti od zgube nobeden ne živi. Tako pride, da je vino v gostilnici drago in slabo, čeravno je kmet dobro vino in po nizki ceni iz rok dal. Ko bi pa zadruga kakega vinorodnega kraja v kakem večjem mestu svojo hišo kupila in v njej gostilnico ali vsaj vinotoč priredila, dajala bi dobro, nepopačeno vino lahko ceneje, ko druge gostilnice, pa bi za vino še več skupila, kakor zdaj posamični kmetje zanj dobijo. Tako bi bilo pomagano kmetom, pa tudi meščanom, ki bi boljše vino ceneje pili, kakor zdaj, ko morajo dostikrat slabo, pokvarjeno vino drago plačati.

Kmetijske zadrüge pa bi morale tudi take reči, ki jih kmetje rabijo in kupujejo, skupno kupovati in svojih kmetom brez dobička prodajati, na primer kavo, sladkor, spirit, železno in leseno orodje itd. Marsikje bi potrebovali kmetijskih strojev; pa za enega je tak stroj predrag, da bi jih pa več vkup stopilo in si ga naročilo, v to se spet ne morejo zediniti, ker se potem ne vé,

čegav da je prav za prav. Ko bi pa zadruga take stroje na svoj račun kupila in jih v posamične vasi razdelila, bili bi sicer njena lastnina, rabili bi jih pa vendar le kmetje. Brano za travnike ali stiskalnico (prešo) za sadje ni treba, da bi vsak kmet svojo imel, za celo vas, če ni prevelika, zadostuje ena sama, danes jo rabi ta, jutri drugi sosed. Tudi mlatilnica, slamoreznica in marsikateri drugi stroj lahko služi trem, štirim posestnikom. Tako bi se kmetom delo olajšalo in skrajšalo, in če bi jim vsled tega kaj prostega časa ostalo, bodo že znali tistega na koristen način porabiti.

Kadar bodo kmetovalci s pomočjo svojih zadrug svoje pridelke sami prodajali in svoje potrebščine sami naročali in kupovali, tedaj bodo rešeni tistih mestnih in trških nemškutarsko-liberalnih prekupcev in kramarjev, ki si s slovenskimi groši svoje žepe krpajo, v zahvalo pa Slovence zasramujejo in zatirajo. Tisti dobiček, ki ga zdaj ti možiceljni imajo tako pri kupovanju kmetijskih pridelkov, kakor pri prodaji tujih izdelkov, bode potem kmetom ostal, prekupcem pa ostane cesta odprta v Bismarkovino, kamor jih srce vleče.

Zadruga bi morale svojim članom, to je, sosedom svojega okraja, v vseh rečeh kot varhinje in pomočnice na strani stati. Skrbeti imajo za cena posojila. V krajih, kjer so hiše raztresene, da se ni bati velike škode na enkrat, lahko napravijo lastno zavarovalnico zoper požar. Če bi imel kak posestnik na kant priti, naj mu seže zadruga pod pazduho, ako je le še kaj rešitve. Ako pa ni pomoči, naj zadruga skrbi, da kupi posestvo kak domačin in kmet, ne pa kak tujec ali mestni škric, ki bi se hotel le z lovom kratkočasiti in s svojimi gozdarji sosedo trpinčiti in v denarne globe spravljati.

4. Zeleti bi tudi bilo, ko bi zadruga kmeta rešile nepotrebnih in dragih pravn. Manjše pravde naj bi razsojeval zadružni odbor brezplačno, nepotrebne naj bi zabraniti skušal, pri velikih pravnah pa naj bi sosedom kot varuh in svetovalec na strani stal.

Kakor potrebe nanesejo, bodo morale zadruga prevzeti še marsikatero drugo opravilo svojem okraju v korist; kaj in kako, to bodo pokazale se le izkušnje. Začnimo le enkrat in ustanovimo več takih zadrug; po slovenskem pregovoru, da »delo človeka uči«, se bo kmalo pokazalo, kako jih bo treba urediti in preosnoviti, da bo za naše razmere najbolj pripravno. F.

Cerkvene zadeve.

Dve svečanosti pri Sv. Štefanu.

Letošnji praznik oznanjenja Marije Device je bil za župnijo Sv. Štefana posebno vesel zaradi dveh izvanrednih cerkvenih svečanostij. Prva je bila slovesno blagoslovljenje novega križevega pota. Naša župnijska cerkev je spremenila stari, nepravilno slikani, pa tudi nepravilno blagoslovljeni križev pot z novim, katerega je daroval občespoštovani Jurij Pevec. Blagi mož si s tem ni le postavil trajnega spomina pri svojih rojaki, ampak zagotovil si je plačilo tudi pri Očetu nebeškem.

Krasne podobe na platnu je slikal po Führichu akademični slikar gospod Ivan Gosar v Celju. To njegovo ne predrago cerkveno delo je prvo, katerega je naš slovenski umetnik izvršil na Štajarskem, odkar je dospel k nam iz Gorice. Nič manj hvalevredno in po ceni je priredil trpeče hrastove, deloma pozlačene okvire za križev pot znani podobar in pozlatar g. Anton Pavlič na Bučah.

Na praznik oznanjenja M. D. so blagoslovili velč.

o. Gregor, duhovni svetovalec iz kapucinskega samostana v Celju, novi križev pot. Kako ganljiva je bila ta cerkvena svečanost! Že okoli 9. ure se je zbrala od blizu in daleč ogromna množica vernega ljudstva. Ob 1/2.10. se je pomikala iz župnijske cerkve dolga procesija proti vaški kapelici, kjer so bile shranjene podobe križevega pota. Pred duhovniki je šla dolga vrsta ovenčanih, deloma belo oblečenih solarskih deklic, imajočih bele sveče v rokah. Med molitvijo sv. rožnvenca in milim petjem dospemo do kapelice. Tu vzdigne 14 krepkih mladeničev novi križev pot in ga nesejo v procesiji. Križev pot se razpostavi potem pred velikim oltarjem, in zdaj se prične slovesna služba božja.

O. Gregor stopijo na leco, ter oznanjujejo zvesto poslušajoči množici božjo besedo. Po kratkem uvodu o današnji svečanosti nam razložijo obilne koristi premissljevanja Jezusovega trpljenja in njegove grenke smrti, ter nas podučijo, kako se moremo udeležiti obilnih odpuštkov pri obiskovanju sv. križevega pota. Večkratno ihtenje pobožnih poslušalcev je dokaj pričalo, da je seme jedrnate božje besede padalo na rodovitna srca.

Nato so blagoslovili pred velikim oltarjem vse podobe križevega pota skupaj, potem pa še vsako podobo posebej na dotičnem mestu, kjer je bila na steno obešena. Težko kedaj smo s toliko srčno pobožnostjo premissljevali sv. križev pot, kakor takrat pred vsako podobo, ko je dospela na svoje stalno mesto. Po blagoslovljenju pa so imeli Gregor slovesno sv. mašo, pri kateri sta stregla čč. gg. župnika iz Slivnice in Žusma. Tema, kakor čč. gg. župnikoma iz Zibike in Ponikve, bodi izrečena tu srčna zahvala, da so s svojo navzočnostjo povikšali našo cerkveno svečanost. (Konec prih.)

Salezijanski sotrudniki.

Salezijanski sotrudniki ali sodelavci, pobožna družba ali nekaka bratovščina, so poklicani, da pouspešujejo don Boskova dela. Ti so sploh dobri kristijani obeh spolov, vsakega stanu, kateri v krogu svoje družine živeti in sredi sveta duh »pobožne družbe salezijanske« ohranijo, ter ji z moraličnimi in fizičnimi pripomočki pomagajo, da dosega svoj glavni namen, námreč, krščansko vzgojo uboge in zapuščene mladine. Don Bosko je društvo za duhovne in neduhovne, kateri so mu mogli že v začetku veliko pomagati, zato ustanovil, da bi pomnožil število tistih, ki mu morejo pomagati, da bi okrožje njih delavnosti razširil in blagor duš pospešil. Izdal je malo postavo, katero je bil predložil sv. očetu Piju IX., ki so jo z dekretom dne 9. maja 1876 potrdili ter novemu društvu podarili mnogo duhovnih milostij in veliko odpuštkov. Pij IX. so celo hoteli, da se piše njihovo ime na čelu kazala sodelavcev, spodbujevali so kardinale in škofe, naj se zapišejo in v zaupnem govoru so rekli nekoč: »Salezijanski sodelavci so odločeni veliko dovrševati v cerkvi in družbenem življenju. Njih delovanje meri zlasti na izobrazbo in podporo mladini, s časom jih bodo visoko cenili, in jaz menim, da ne bom videl samo družin, ampak cele vasi in mesta, ki se bodo pridružili temu društvu. Zato tako zelo ljubim njegove sodelavce in jim vedno zadovoljnost rad skazujem.«

In Leon XIII, brž ko so bili povzdignjeni na prestol, blagovolili so salezijanski sodelavec postati, kakor so bili Pij IX., in rekli so: »Jaz nočem biti samo kot sotrudnik zapisan, temuž hočem biti res prvi delavec.« Nekoč so rekli don Bosku: »Kolikokrat govorite s sotrudniki, jim recite, da jih prav iz srca blagoslavljam, kajti njih delovanje je, mladino pogube reševati, in samo enega mišljenja morajo vsi biti, nji pomagati, da se v duhu svetega Franciška Salezija vse dobro pouspešuje.« — Tudi don Bosko, ki je s svojim bistrim